WIKIPÉDIA

Tigrinya nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **tigrinya nyelv** (saját elnevezése – a szakirodalomban használt átírással – *təgray* vagy *təgrəñña)* az afroázsiai nyelvcsalád sémi ágán a délnyugati sémi nyelvek etióp csoportjába tartozó, az arabbal közeli rokonságban álló nyelv, amelyet az Etióp-magasföld északi részén, Eritreában, valamint Tigré tartományban a mintegy 4 és félmillió fős keresztény földművelő lakosság beszél. Eritreában az ország 1993-ban elnyert függetlensége óta hivatalos nyelv. A nyelvjárások közötti eltérések csekélyek, a déli nyelvjárások az amharához közelednek.

Tigrinya	
Kiejtés	təgrəɲːa
Beszélik	Eritrea, Etiópia
Terület	Északkelet-Afrika, különösen az etiópiai Tigré tartomány
Beszélők száma	~4,5 millió fő
Nyelvcsalád	Afroázsiai nyelvcsalád sémi ág délnyugati csoport etióp nyelvek **tigrinya**
Írásrendszer	etióp írás
Rang	*n.a.*
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Eritrea
Gondozza	*nincs szabályozva*
Nyelvkódok	
ISO 639-1	`ti`
ISO 639-2	`tir`
ISO 639-3	`tir (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=tir)`

A Wikimédia Commons tartalmaz *Tigrinya nyelv* témájú médiaállományokat.

Tartalomjegyzék

Főbb jellemzői

Hangtan

A mássalhangzórendszer megőrizte a sémi torokhangokat. Az ún. emfatikus mássalhangzók glottalizált ejektív képzésűek. A /k/ és a és /q/ hang magánhangzók közötti helyzetben réshanggá válik. Eltérő sajátossága a többi sémi nyelvtől, hogy vannak labializált veláris mássalhangzók is: /kʷ/, /qʷ/ és /gʷ/. További jellemzője az egyszerű magánhangzó-harmónia. Lejegyzésére az etióp ábécé használatos.

Nyelvtan

A sémi nyelvekhez hasonlóan flektáló nyelv. Két nyelvtani nemet (hímnem és nőnem), viszont csak két nyelvtani számot (egyes és többes szám) különböztet meg. A nőnem jele *-t*; a többes számot kétféleképpen képezhetik: toldalékkal (pl. *-at*, *-tat)*, avagy hajlítással (a szó belsejének megváltoztatásával, az arabhoz hasonló módon): ez az ún. *tört többes szám*, vagy a kettő kombinációjával. A nyelvtani viszonyítás kifejezésére elöljárószókat és névutókat is használnak. A fogalomköröket mássalhangzós gyökök jelölik, amelyek állhatnak kettő, három, négy és öt mássalhangzóból is.

Az igerendszerben az utóraggal képzett perfectum, valamint az elő-, illetve részben utóragos imperfectum szembenállása játszik fontos szerepet. Az előbbi alak a múltban lezajlott (befejezett), míg az utóbbi a jelenben éppen zajló eseményt jelöli. Az ige szótári alakja – a megszokott főnévi igenévvel ellentétben – a múlt idejű egyes szám 3. személy. Példa az imperfectum ragozására a *säbärä* (’tört’) ige:

Személy	Egyes szám	Többes szám
1.	*‘əsäbbər* ’török’	*nəsäbbər* ’törünk’
2. hímnem 2. nőnem	*təsäbbər* ’törsz’ *təsäbri*	*təsäbru(ta)* ’törtök’ *təsäbra(ta)*
3. hímnem 3. nőnem	*yəsäbbər* *təsäbbər*	*yəsäbru(ta)* ’törnek’ *yəsäbra(ta)*

A többi igeidőt összetett módon képzik.

A szóképzés történhet előképzőkkel, belső szótag kettőzésével (redupliláció), a belső magánhangzó megváltoztatásával, vagy ezek kombinációjával. A mondatok állítmánya az utolsó helyen áll; az alárendelt összetett mondatokban tagmondatainak sorrendje a magyaréhoz képest fordított: a mellékmondat megelőzi a főmondatot.

Nyelvi példa

Részlet az Újszövetségből tigrinya nyelven:

0:00

Források

- *A világ nyelvei.* Fodor István főszerk. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1999. ISBN 9630575973 , pp. 1402–1403.

Irodalom

- Dobos Károly Dániel: Sém fiai – A sémi nyelvek és a sémi írásrendszerek története (Pázmány Egyetem eKiadó és Szent István Társulat: Budapest, 2013) 338.

Külső hivatkozások

- *Ethnologue*-adatjelentés (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=tir) a tigrinya nyelvről
- Online tigrinya nyelvtanfolyam (http://www.digob.com/Tigrinya-eritrea-ethiopia/index-2-eritrea-ethiopia.html)